

Наталія Журбей,

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 016 Спеціальна освіта
Житомирського державного університету імені Івана Франка

Людмила Котлова,

кандидатка психологічних наук,
доцентка, завідувачка кафедри психології, логопедії
та інклюзивної освіти
Житомирського державного університету імені Івана Франка

ВЗАЄМОДІЯ З БАТЬКАМИ ПІД ЧАС ФОРМУВАННЯ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ

Формування зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку є ключовою складовою їхнього загального розвитку, особливо у дітей із затримкою психічного розвитку (ЗПР). Основною проблемою таких дітей є порушення в розвитку когнітивних функцій, що призводить до затримки мовленнєвого розвитку. Логопедична робота з такими дітьми вимагає не тільки систематичних занять у спеціалізованих установах, але й активної участі батьків. Співпраця логопеда з родиною відіграє вирішальну роль у прискоренні корекційних процесів та сприяє формуванню зв'язного мовлення у дітей з особливими освітніми потребами [2; 3].

Успішна корекція мовленнєвих порушень у дітей із ЗПР неможлива без активної участі батьків. Вони є першими і головними педагогами дитини, їхня поведінка і стиль спілкування безпосередньо впливають на формування мовленнєвих навичок [4]. Оскільки логопедичні заняття можуть мати обмежену тривалість і частоту, важливо, щоб батьки продовжували роботу вдома, створюючи сприятливе мовленнєве середовище та підтримуючи навички, що формуються на заняттях.

Логопед повинен інформувати батьків про особливості мовленнєвого розвитку їхньої дитини та про характерні труднощі, з якими вона стикається [2]. Однією з головних задач є пояснення, чому і як саме затримка психічного розвитку впливає на мовлення дитини, а також надання конкретних рекомендацій щодо взаємодії з дитиною для підтримки розвитку зв'язного мовлення.

Завдання логопеда - забезпечити батьків не тільки загальними рекомендаціями, а й конкретними методиками роботи з дитиною вдома. Це може включати:

– Пояснення важливості щоденного спілкування: Логопед повинен пояснити батькам, що для дітей із ЗПР важливо щоденно спілкуватися з дорослими, обговорювати події дня, озвучувати свої думки та почуття. Батьки мають допомагати дітям структурувати свої висловлювання, задавати питання, стимулювати діалоги та обговорення [3, с. 45].

– Робота над зв'язним мовленням через оповідання і перекази: Логопед навчає батьків, як стимулювати дитину до переказу казок або подій. Наприклад, після спільного перегляду мультфільму або прочитання казки, батьки мають запитати дитину про зміст, допомагаючи структурувати відповідь у логічну послідовність [5].

– Розширення словникового запасу: Логопед рекомендує батькам постійно збагачувати словниковий запас дитини. Це можна робити через ігри, розмови під час повсякденних занять, а також через роботу зі спеціально підібраними матеріалами, які пропонує логопед [4].

– Створення мовленнєвих ситуацій: Батьки можуть створювати побутові ситуації, в яких дитина повинна буде висловлюватися. Наприклад, під час гри у магазин дитина повинна складати речення, описуючи продукти або взаємодію з "продавцем" [6, с. 57].

Психологічна підтримка батьків у роботі з дітьми із ЗПР. Діти із затримкою психічного розвитку можуть мати не тільки труднощі з мовленням, але й зосередженістю, емоційною регуляцією та мотивацією до навчання [2; 5]. У цьому контексті роль батьків не обмежується тільки технічною допомогою в розвитку мовлення, але й наданні емоційної підтримки дитині. Важливо, щоб логопед пояснив батькам, що дитина може реагувати на складні завдання з втомою або навіть протестом. Необхідно зберігати спокій і терпіння, надаючи дитині позитивну мотивацію до роботи над своїми мовленнєвими навичками [4, с. 85].

Також логопед повинен допомогти батькам зрозуміти важливість систематичної роботи та наголосити на тому, що успіхи можуть бути поступовими. Підтримка і схвалення будь-якого прогресу дитини сприятиме підвищенню її впевненості в собі та покращенню результатів [3, с. 67].

Ефективна співпраця логопеда з батьками може включати різноманітні форми взаємодії:

– Індивідуальні консультації: Логопед проводить регулярні зустрічі з батьками для обговорення прогресу дитини, оцінки виконання домашніх завдань і корекції підходів до роботи вдома [5, с. 112].

– Групові заняття для батьків: Проведення спільних занять для батьків, на яких вони можуть обмінятися досвідом та отримати додаткові поради щодо роботи з дітьми [6].

– Відео-матеріали та методичні посібники: Логопед може надавати батькам навчальні відео та методичні матеріали для самостійної роботи вдома. Це допоможе батькам краще засвоїти рекомендації та застосовувати їх на практиці [3].

Отже, взаємодія з батьками є необхідною складовою у формуванні зв'язного мовлення дітей із затримкою психічного розвитку. Логопед, навчаючи та консультувавши батьків, допомагає створити сприятливе мовленнєве середовище вдома, що суттєво прискорює процеси мовленнєвої корекції. Тільки спільна і систематична робота спеціаліста та родини може забезпечити досягнення стійких позитивних результатів у розвитку мовлення дитини з особливими освітніми потребами [4; 5].

ЛІТЕРАТУРА

1. Арутюнян Т. Ю. Корекційна робота з дітьми із затримкою психічного розвитку. К.: Видавництво педагогічної літератури, 2015. 248 с.

2. Корнева С. М. Особливості розвитку мовлення у дітей із затримкою психічного розвитку. К.: Видавничий дім "Професійна освіта", 2016. 320 с.

3. Кашеева М. О. Логопедична робота з дітьми із затримкою психічного розвитку. Харків: Основа, 2017. 280 с.

4. Шеремет М. К. Логопедія. Теорія і практика. К.: "Освіта", 2017. 190 с.

5. Лопатіна А. В. Ігрові методи розвитку мовлення у дітей із затримкою психічного розвитку. Київ: Видавництво "Шкільний світ", 2019. 212 с.

6. Задорожна О. В. Логопедична робота в системі спеціальної освіти. Львів: "Світ", 2015. 240 с.